

Domotica: tussen gedachte en gemeengoed

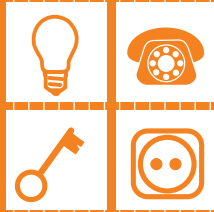
Domotica is een verzamelbegrip voor technische voorzieningen in en om de woning die vaak gecombineerd worden met ICT. Domotica kan bijdragen aan het besparen van energie, zorgen voor meer comfort en veiligheid en domotica kan ervoor zorgen dat ouderen langer in hun eigen huis kunnen blijven wonen.

Met het oog op de vergrijzing, de milieuproblematiek en de groeiende algemene vraag naar luxe is het niet vreemd dat er in de bouw al jaren hoopvol wordt gewacht op de doorbraak van domotica op de woningmarkt. Uit onderzoek van BouwKennis in 2009 blijkt dat ruim vier op de tien bedrijven in de bouwbranche destijds overtuigd was dat de toepassing van domotica in de woningniewbouw sterk aan belang zou winnen. Ondanks deze positieve verwachtingen en de praktische voordelen is domotica nog geen ingeburgerd begrip.

Het gevoel overheerst dat de echte doorbraak nog altijd op zich laat wachten. Wat vindt de markt hiervan? Is domotica gemeengoed of zal het dit in de toekomst worden? Wordt domotica goed in de markt gezet? En is het bouwproces te gefaseerd voor domotica? In deze editie van Plussen en Minnen wordt kortom onderzocht waar de pijnpunten liggen rond de grootschalige uitrol van domotica.

Enkele feiten:

- In **2020** is meer dan **40%** van de Nederlandse bevolking **50** jaar of ouder
- **77%** van de **65**-plussers in de ouderenzorg maakte afgelopen jaren gebruik van thuiszorg
- **3** op de **10** bedrijven in de bouw noemt domotica over **vijf** jaar standaard in woningniewbouw

YVONNE VAN MIERLO
Is directeur van de Blauwhoed Studio. Zij spreekt namens één van de grootste projectontwikkelaars van Nederland.

BERND KARSTENBERG
Is adviseur kostenmanagement bij Deerns. Hij belicht de stellingen vanuit dit grote technische adviesbureau.

Domotica is geen gemeengoed en zal dit ook nooit worden.

“Het is nu nog geen gemeengoed omdat in de branche de afgelopen jaren geen urgentie tot vraaggerichtheid en innovatie was. Woningen verkochten ook zonder domotica-toepassingen en dat scheelde bovendien in de bouwkosten. Bewoners laten echter steeds vaker domotica installeren. Dat betekent dat het voor hen geleidelijk belangrijker wordt. Als de toepassingen voldoende waarde bieden voor kopers en bewoners zal de markt hierop inspelen. Hierdoor worden technologische ontwikkelingen in de toekomst gemeengoed in nieuwe woningen. Onze branche zal andere branches zoals de auto-industrie volgen.”

De positionering van domotica in de markt is niet op orde.

“Klopt. Domotica heeft teveel een zorgimago. Het lijkt daarnaast vaak een doel op zich in plaats van een middel. Daarmee bedoel ik dat de focus te veel op de techniek ligt. Het gaat echter niet om wat er allemaal kán, maar om wat je ermee kúnt. Domotica maakt ook in andere segmenten dan zorg diensten mogelijk die waarde bieden aan bewoners, zoals gemak, veiligheid en status. We moeten daarom denken vanuit de consument en niet vanuit domotica. Dat betekent dat we al in het ontwikkelstadium gericht moeten bepalen welke behoefte de doelgroep heeft en welke toepassingen deze kan vervullen.”

Het bouwproces is te gefaseerd voor domotica.

“De bouw is inderdaad gefaseerd. Maar dat zie ik meer als moeilijkheidsfactor dan als onoverkomelijk obstakel. Het probleem schuilt in de technische positionering en de nog altijd beperkte samenwerking in de branche. De markt moet duidelijker maken wat technologische toepassingen betekenen voor consumenten en welke waarde ze hebben. Als domotica puur kosten met zich meebrengt en niet waardeverhogend is, dan wordt het in het ontwikkelproces niet meegenomen. We kunnen deze waarde als markt zelf creëren. Dat vergt betere samenwerking tussen partners in de branche. Bovendien moeten we in een eerder stadium de (latente) behoefte van potentiële kopers achterhalen en multidisciplinair werken. Dan kunnen we dit soort technologische oplossingen aan de voorkant bedenken en de waarde ervan aan de achterkant verkopen.” ○

Domotica is geen gemeengoed en zal dit ook nooit worden.

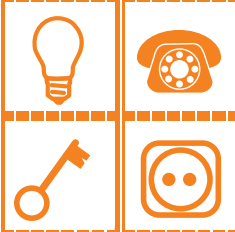
“Dit klopt maar half. Domotica zal in de toekomst namelijk zeker gemeengoed worden. De wereld verandert en de bouw moet meegaan. De vraag naar zorg aan huis, energiebesparing en luxe stijgt. Als je alleen al bij mensen thuis kijkt, dan koopt men tegenwoordig geen TV meer, maar een compleet multimediapakket met een centrale server, allemaal centraal te besturen. Hoe lang het duurt voordat domotica gemeengoed is? Daarover durf ik geen uitspraak te doen. Vaak is het net dat ene kwartje dat moet vallen. Daarna kan het snel gaan.”

De positionering van domotica in de markt is niet op orde.

“Domotica wordt nu per toepassing in de markt gezet door de betreffende leverancier. En elke leverancier legt het accent bij de communicatie rondom zijn product weer net iets anders. Voor potentiële afnemers werkt dit verwarrend. Het zou daarom voor de gehele bouwkolom beter zijn als we de handen ineen sloegen en samen uitdragen wat domotica precies is en welke voordelen het biedt.”

Het bouwproces is te gefaseerd voor domotica.

“Het gefaseerde bouwproces is één van de grootste problemen voor de uitrol van domotica. Er wordt steeds meer installatietechniek in gebouwen opgenomen en dit heeft consequenties in de exploitatiefase voor gebruikers en beheer en onderhoud. Het bouwproces zelf is echter al jaren gefragmenteerd. Dan gaat het wringen. Verschillende partijen houden zich alleen bezig met hun eigen winkel, terwijl domotica van ontwerp tot gebruik moet worden meegenomen. Ik ben daarom een sterke voorstander van integrale projecten. Alleen door goede afstemming, communicatie en planning in de gehele keten worden technische mogelijkheden zichtbaar. Een tweede probleem is dat de winst nog niet in geld uitgedrukt kan worden. Want welk prijskaartje hang je aan meer bedieningsgemak voor senioren? Omdat dit lastig is, blijft het vaak bij een ledige buis, waar je later zelf nog een kabeltje doorheen moet trekken. Hierdoor missen we kansen. Een kleine meerinvestering kan zorgen voor jaren gebruikersgemak en wellicht een verlichting van de schaarste in de zorgsector.” ○

CORIEN VAN BERLO

Is algemeen directeur van Smart Homes. Zij verwoordt het standpunt van dit nationale kenniscentrum.

WOUTER ZAAIJER

Is architect en directeur van OeverZaaier architectuur en stedenbouw, één van de grootste architectenbureaus van Nederland.

Domotica is geen gemeengoed en zal dit ook nooit worden.

“Geen enkele ontwikkelaar zal domotica-toepassingen straks standaard meenemen bij een nieuwbouwproject. Dat mag je ook niet verwachten. Als je een nieuw huis koopt, is het niet vanzelfsprekend dat er al een tv hangt. Maar je mag wel verwachten dat je die zelf kunt aansluiten. Zo zie ik de toekomst van domotica ook: in zijn geheel geen gemeengoed, maar voor de verschillende gebieden zeker wel. De bouw moet daarom wel zorgen voor de juiste infrastructuur, waardoor consumenten naar eigen behoefte kunnen bepalen welke toepassingen zij gebruiken.”

De positionering van domotica in de markt is niet op orde.

“Dit kan ik beamen. Door de vergrijzing heeft de industrie en de vraagkant zich sterk gericht op toepassingen die de kwaliteit van leven voor ouderen verbeteren. Hoewel dit positief is, heeft alle aandacht hiervoor het etiket op domotica geplakt dat het alleen voor oude mensen is. Domotica biedt echter voor ieder wat wils. Het is zorg, maar bijvoorbeeld ook comfort en energiebesparing. Daarnaast is deze focus op zorg slecht voor de acceptatie van huisautomatisering. Iedereen wil oud worden, maar niemand wil dit zijn. Hamer daarom niet op hoe domotica gebreken kan oplossen. Speel in op het gemak ervan. Zodra mensen gewend zijn aan de voordelen, zetten ze de stapjes die later eventueel nodig zijn vanzelf.”

Het bouwproces is te gefaseerd voor domotica.

“Er wordt inderdaad nog niet genoeg samengewerkt. Als het om domotica gaat, moet de bouw zorgen dat eindgebruikers straks eenvoudig toepassingen kunnen aansluiten op de bestaande infrastructuur. Het gaat uiteindelijk om de functionaliteit in de woning. De huidige bouwhiërarchie gaat echter ten koste van partijen die hiervoor moeten zorgen. De installateur is minstens zo belangrijk als degene die stenen stapelt, maar krijgt deze erkenning nog niet. Domotica werkt echter pas als alle partijen op gelijkwaardig niveau een project behandelen en iets van elkaar aannemen. Met respect voor elkaars kennis en kunde, en elkaar gunnen dat je er allemaal evenveel aan verdient. Als dit niet gebeurt, blijft het een moeilijk verhaal.”

Domotica is geen gemeengoed en zal dit ook nooit worden.

“Domotica is nog geen leidraad voor het ontwikkelen van gebouwen, het speelt wel steeds vaker een rol van betekenis. Het wint bijvoorbeeld bij zorgwoningen in rap tempo aan belang. Daarentegen zie ik het niet gauw gebeuren dat gebouwen zelf afhankelijk worden van domotica-toepassingen. Huisautomatisering ontwikkelt zich de komende jaren vele malen sneller dan de bouwkolom zelf. Hierdoor kunnen we gewoon gebouwen blijven ontwerpen zoals we dit altijd deden. Door de hoge mate van intelligentie van automatisering zijn er eigenlijk geen aanpassingen nodig in architectonische producten.”

De positionering van domotica in de markt is niet op orde.

“Er kan al heel veel met domotica, maar het is nog niet losgekomen. Dat is echter niet de schuld van de positionering. Je moet je realiseren dat het hier om een jonge ontwikkeling gaat, die terechtkomt in een eeuwenoude sector. Deze ontwikkeling is bovendien zo snel gegaan, dat de juiste tools om mensen ermee te laten werken nog niet bestonden. Zeker voor de oudere generaties was en is de bediening van domotica een enorm probleem. Met de komst van hardware, zoals de iPads van nu, wordt die leemte wel stilaan gevuld. Maar om echt te profiteren wat er nu al in potentie mogelijk is, denk ik dat er nog een paar decennia nodig zijn.”

Het bouwproces is te gefaseerd voor domotica.

“Het bouwproces is gefaseerd. Toch zit ik hier in een kantoorgebouw dat flexibel genoeg is om er zowel draadloze als bekabelde toepassingen aan toe te voegen. Daarom geeft deze stelling me een dubbel gevoel. Mijn collega's in de bouw zijn in staat om samen met een slimme architect en een adviseur heel vroeg in het proces de lijnen voor domotica uit te zetten. Toch komt dit er in de praktijk niet altijd uit. Daarom is het goed om bij het ontwerp en de ontwikkeling van een nieuw gebouw heel bewust een integraal ontwerpproces op te zetten, waarbij van begin af aan alle disciplines vertegenwoordigd zijn. Daarnaast ontwikkelt de technologie zich gelukkig met grote sprongen. Hierdoor nemen de mogelijkheden toe om een project ook na de bouw te voorzien van de nieuwste domotica-toepassingen.”